

Osa- ja aktsiakapitali eurodesse konverteerimine

Konverteerides kapitali eurodesse juba nüüd, saab tulevikus sekeldamisi ära hoida.

*Hannes Vallikivi,
Tark & Co partner,
vandeadvokaat*

Üks valdkond, milles kroonilt eurole ülemineku varem või hiljem muudatusi nõuab, on aktsiaseltside (edaspidi AS) ja osahingute (edaspidi OÜ) kapitalid.

Artiklis vaadatakse, millised need muudatused on, mis ajaks ja kuidas neid teha. Samuti tutvustatakse uut nähtust Eesti ühinguõiguses – nimiväärtuseta aktsiaid.

Kuna kroonides väljendatud osa- ja aktsiakapitalid ning osade ja aktsiate nimiväärtused ei jää pärast kursiga 15,6466 läbijagamist täisarvudeks, kehtestavad 1. juulil 2010 jõustunud äriseadustiku muudatused eurodes arvestusele ülemineku korra.

Automaatset ümberarvestamist ei toimu ja kuni konverteerimiseni jäävad kapitalid registrisse kroonides. Konverteerimine eeldab aktsionäride/osanike otsuse vastuvõtmist ja enamikul juhtudel mõjutab bilansis omakapitali kirjeid.

Uued ühingud registrisse eurodes

Alates 1. juulist 2010 saab aktsiaseltse ja osahinguid registreerida eurodes väljendatud kapitaliga. Seda võimalust tasub kindlasti kasutada, sest siis pole hiljem tarvis põhikirja muuta ega kapitali korrigeerida.

Miinumkapitalinõuded

Kui seni oli OÜ miinumkapital 40 000 krooni ja AS-l 400 000 krooni, siis **alates 1. juulist 2010 on need vastavalt 2500 eurot ja 25 000 eurot**. See-ga on miinumkapitali määr pisut vähenenud (OÜ-del vastavalt u 880 krooni ja AS-del u 8800 krooni võrra).

Vähenenud on ka aktsia ja osa väikseim nimiväärtus. Nimiväärtusega aktsiate väikseim nimiväärtus on 10 eurosent (e 1,56 krooni senise 10 krooni asemel) ja osa väikseim nimiväärtus on 1 euro (e 15,65 krooni senise 100 krooni asemel).

Nimiväärtuseta aktsiad

Seadusemuudatus tõi Eesti õigusesse uudsena nimiväärtuseta aktsiad, mille **arvestuslik väärtus saadakse aktsiakapitali läbijagamisel aktsiate arvuga**.

Näide 1

400 000-kroonise kapitaliga AS-il on 40 000 aktsiat.

Eurodesse konverteerimise järel saame:

- ümardatud kapitali suuruse – 25 565 eurot (400 000 : 15,6466) ja
- ühe aktsia arvestusliku väärtuse – 0,639125 eurot (25 565 : 400 000)

Seaduse järgi ei tohi nimiväärtuseta aktsia arvestuslik väärtus olla alla 10 eurosendi.

Näide 2

Kui 5 miljoni euro ja 7 823 300 aktsiaga aktsiaseltsis (aktsia arvestuslik väärtus u 64 euro senti) vähendatakse aktsiakapitali 500 000 eurole, tuleb osa aktsiaid tühistada, sest aktsia arvestuslik väärtus oleks muidu u 6,4 senti (500 000 : 7 823 300).

Aktsiaseltsil võivad korraga olla ainult kas nimiväärtusega aktsiad või nimiväärtuseta aktsiad. Seltsi võib asutada kohe nimiväärtuseta aktsiatega. **Nimiväärtuseta aktsia võib olla nii lihtaktsia kui ka eelisaktsia.** Kuna kõigi aktsiate arvestuslik väärtus on ühesuurune, annavad nimiväärtuseta lihtaktsiad igaüks ühe hääle ja väljamaksed (dividend, likvideerimisjaotis jne) on kõigile aktsiatele ühesuurused.

Aktsiakapitali suurendamisel peab sissemakse olema vähemalt võrdne arvestusliku väärtusega, arvestuslikku väärtust ületav osa moodustab ülekursi.

Näide 3

AS-il on 25 565-eurone kapital 40 000 aktsiaga. Kapitali suurendamiseks saab:

- suurendada olemasolevate aktsiate arvestuslikku väärtust. Sel juhul peab aktsiate arvu suurendama võrdeliselt kapitali suurendamisega. Kui aktsionärid otsustavad lisada ettevõttesse 10 000 eurot omakapitali, võivad nad kapitali tõsta näiteks 30 000 euroni, 4435 euro võrra (30 000 – 25 565) ja ülejäänud sisse maksta ülekursina. Sellisel juhul suureneb iga aktsia arvestuslik väärtus 0,639125 eurolt 0,75 eurole (30 000 : 40 000);

- lasta välja uusi nimiväärtuseta aktsiaid. Kui selleks kaasatakse uus 20%-lise osalusega investor,

antakse 10 000 euro eest välja 10 000 uut aktsiat. Sellisel juhul tuleb kapitali suurendada 31 956,25 euroni (0,639125 x 50 000), et säiliks aktsiate arvestuslik väärtus 0,639125 eurot. Investori sissemaksest 6391,25 eurot (10 000 x 0,639125) läheb kapitali katteks ning 3608,75 eurot (10 000 – 6391,25) moodustab ülekursi.

Aktsiakapitali vähendamisel võib nimiväärtuseta aktsiaid tühistada või võrdeliselt kapitali vähendamisega vähendada aktsiate arvestuslikku väärtust.

Näide 4

100 000-eurose kapitali ja 50 000 aktsiaga (aktsia arvestuslik väärtus 2 eurot) AS vähendab kapitali 25% võrra, 75 000 eurole.

Sel juhul väheneb aktsia arvestuslik väärtus samuti 25% ehk 1,5 euroni (75 000 : 50 000).

Kapitali eurodesse konverteerimine

Peamine reegel konverteerimisel on see, et aktsionäride/osanike osaluste proportsioonid ei tohi muutuda.

Aktsiaseltsidel on üleminekuks kaks võimalust:

- aktsiate nimiväärtus(t)e korrigeerimine või
- üleminek nimiväärtuseta aktsiatele.

Osühingutel on võimalik ainult osade nimiväärtuste korrigeerimine. Kapitali korrigeerimisel tekkinud vahe kajastatakse bilansis eelmiste perioodide jaotamata kasumi real.

Üleminek nimiväärtuseta aktsiatele. Kõige lihtsam on üle minna nimiväärtuseta aktsiatele – kapital euro kursiga läbi jagada ja registreerida EVK-s ning äriregestris.

Näide 5

AS-il on 400 000-kroonine 10-kroonisteks aktsiateks jagatud kapital.

Pärast nimiväärtuseta aktsiale üleminekut ja kapitali kosmeetilist ümardamist on ühe aktsia arvestuslik väärtus 0,639125 eurot (vt Näide 1).

Nimiväärtuseta aktsia võib olla ainus lahendus, kui:

- registreeritud kapitali alampiiri tõttu kapitali vähendada ei saa (nii on kõigi 10-kroonise nimiväärtusega aktsiatega 400 000-kroonise kapitaliga aktsiaseltside puhul);
- puuduvad võimalused kapitali suurendamiseks (puudub kasum fondiemissiooni läbiviimiseks või võimalus aktsionäridelt lisakapitali saada);
- puudub võimalus nimiväärtuse suurendamiseks (*reverse split*) (suurema nimiväärtusega aktsiad ei jagune aktsionäride vahel).

Kui aktsiaseltsil on erineva nimiväärtusega aktsiad, võib nimiväärtuseta aktsiad kasutusele võtta pärast kõigi nimiväärtuste võrdsustamist. Sõltuvalt osaluste struktuurist tuleb selleks tõenäoliselt teha aktsiatükeldus (*share split*) ja suurema nimiväärtusega aktsiate omanikud saavad aktsiaid juurde.

Näide 6

AS-il on 100 A-aktsiat nimiväärtusega 1000 krooni ja 10 000 B-aktsiat nimiväärtusega 30 krooni.

Aktsiatükelduse järel võrdsustatakse A- ja B-aktsiate nimiväärtused ja mõlemate aktsiatüüpide nimiväärtused moodustavad 10 krooni.

100 A-aktsia nimiväärtusega 1000 krooni asemel saame 10 000 A-aktsiat nimiväärtusega 10 krooni; 10 000 B-aktsia nimiväärtusega 30 krooni asemele saame 30 000 B-aktsiat nimiväärtusega 10 krooni.

Kokku 40 000 aktsiat (10 000 + 30 000).

Tükelduse ja ülemineku nimiväärtuseta aktsiatele võib otsustada samal koosolekul.

Nimiväärtuseta aktsiatelt saab igal ajal üle minna nimiväärtusega aktsiatele, kuid siis tuleb aktsia nimiväärtus muuta 10 eurosendi täiskordseks.

Nimiväärtusega aktsiate ja osade konverteerimine. Kui aktsiaseltsil on ainult ühte liiki aktsiad või osahingul ainult üks osanik, on ümberarvutus lihtne. Kümnekroonise nimiväärtusega aktsia lähim uus nimiväärtus on kas 0,6 eurot

(ülejätk 0,61204 krooni aktsia kohta) või 0,7 eurot (puudujätk 0,95262 krooni aktsia kohta). Esimesel juhul vabaneb kapitali, teisel juhul tuleb kapitali suurendada.

Arvutus on keerulisem, kui OÜ-l on palju osanikke või aktsiaseltsil rohkem kui ühe nominaaliga aktsiad. Tuleb leida lähim uus kapital, mis jaguks 10 sendi täiskordsena iga aktsiaklassi nimiväärtusega või 1 euro täiskordsena iga osaniku osalusega. Vähendamisel peab arvestama, et kapital ei langeks alla seadusega ettenähtud miinimumi.

Näide 7

AS-il on 100 A-aktsiat nimiväärtusega 1000 krooni ja 10 000 B-aktsiat nimiväärtusega 30 krooni. Kapital moodustab sel juhul 400 000 krooni ((1000 x 100) + (30 x 10 000)) ehk eurodesse ümber arvestades 25 564,66 eurot.

Arvutame A- ja B-aktsiate nimiväärtused eurodeks nii, et esiteks oleks kinni peetud nimiväärtuste vastastikusest proportsioonist ja teiseks, et lähim uus kapital jaguks 10 sendi täiskordsena iga aktsiaklassi nimiväärtusega.

Lähimateks nimiväärtusteks, mis vastaksid mõlemale tingimusele, oleksid 70 eurot A-aktsia jaoks ja 2,10 eurot B-aktsia jaoks.

Seega kapitali uus suurus peab olema 28 000 eurot: (70 x 100) + (2,10 x 10 000).

Saadud summa on suurem kui varem määratud summa kroonides, mis on eurodeks ümber arvestatud (28 000 > 25 564,66). Seega tuleb kapitali suurendada fondiemissiooni või täiendavate sissemaksete teel 2435,34 euro võrra (28 000 – 25 564,66) ehk ligi 10% võrra kroonikapitalist.

Näite 7 puhul aktsiakapitali vähendamine ei ole võimalik, kuna lähim täiskordne jääb alla 25 000 euro. Arvutuste hõlbustamiseks on äriregistri kodulehel kalkulaatorid aktsiaseltside ja osahingute kapitali arvutamiseks: <https://ariregister.rik.ee/eurocalc.py>.

Konverteerimise otsustamine

Konverteerimine toimub põhikirja muutmise ja vajaduse korral lisaks aktsia- või osakapitali suuren-

damise või vähendamise otsustamisega ning vastavate kannete tegemisega äriregistris. **Kapitali korrigeerimisel on kõige otstarbekam ühildada konverteerimine majandusaasta aruande kinnitamisega.** Seega jääb kõige suurem hulk konverteerimisi järgmise aasta esimesse poolde. Konverteerimist otsustava koosoleku otsuses võib kapitalisummat ja nimiväärtusi ümardada vastavalt üldistele ümardamisreeglitele (s.t 1 eurosendi täpsusega), kuid sellel ei ole mõju osaluste proportsioonidele ning vastav selgitus tuleb lisada ka otsuse teksti.

Tavapäraselt peab nii põhikirjamuudatuse kui ka kapitali suuruse muutmise poolt hääletama vähemalt 2/3 koosolekul esindatud häälest (või rohkem, kui nii on ette nähtud põhikirjas). Kapitali vähendamisest tuleb teatada võlausaldajatele, kellel on aega kaks kuud oma nõudeid esitada. Eurole ülemineku ergutamiseks näeb seadus nendest nõuetest ette kaks erandit:

- Põhikirja muutmiseks ning osakapitali muutmiseks lähima võimaliku suuruseni või aktsiakapitali suurendamiseks lähima võimaliku suuruseni piisab, kui otsuse poolt hääletab üle poole koosolekul esindatud häälest. (Aktsiakapitali vähendamist ei saa vähema poolthääleltega otsustada ühe eurodirektiivi tõttu.)
- Kui kapitali vähendatakse lähima võimaliku suuruseni, ei pea võlausaldajaid teavitama ning kanded saab kohe ära teha.

Kui konverteerimisel kapitali suurendatakse, võib olla tarvis ka reservkapitali korrigeerida (kui muidu jääks reserv alla 1/10 uuest registreeritud kapitalist).

Näide 8

AS-il on 400 1000-kroonist aktsiat ja on moodustatud äriseadustikuga nõutud 40 000 krooni suurune reserv (1/10 400 000 kroonist).

Aktsia nimiväärtuseks on sel juhul 64 eurot (1000 : 15,6466).

Korrutades aktsiate koguse ühe aktsia nimiväärtusega, saame kapitali eurodes ($400 \times 64 = 25\,600$ eurot).

Seaduse järgi peab reservkapital sel juhul olema 2560 eurot (1/10 25 600 eurost). Kui aga kroonides kajastatud reservkapital arvutada ümber eurodeks, on see nõutavast väiksem ($40\,000 : 15,6466 = 2556,47$ eurot).

Selleks et täita seaduse nõuet, tuleb eurodes kajastatud reservkapitali suurendada 3,53 euro võrra ($2560 - 2556,47$).

Enne dokumentide äriregistriks esitamist tuleb aktsia või osa (kui osad on EVK-s registreeritud) uuest nimiväärtusest, täiendavalt välja lastud aktsiatest või üleminekust nimiväärtuseta aktsiatele teavitada EVK-d.

Äriregistriks esitatakse tavapärased dokumendid, mh:

- üldkoosoleku otsus või protokoll;
- uus põhikirj;
 - kapitali suurendamisel täiendavate sissemaksetega:
 - kui rahaliste sissemaksetega, siis pangatõend;
 - kui mitterahalistega sissemaksetega, siis sissemaksega seotud dokumendid;
 - fondiemissiooni korral suurendamise aluseks olnud bilanss.

Riigilõivu ei pea eurole ülemineku kande eest tasuma kuni 2011. aasta lõpuni (kokkuhoid 280 krooni). Notari tasu osas erandeid ei ole.

Konverteerimisest pääsu pole

Kuigi seadus ei sätesta kapitali eurodesse konverteerimise tähtpäeva, ei ole alates 2012. aasta algusest enam võimalik registreerida ühtegi põhikirjamuudatust ega aktsia- või osakapitali suurendamist või vähendamist, kui samas ei registreerita kapitali ümber eurodesse (erandiks on ainult aktsiakapitali tingimuslik suurendamine). ●